

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשע"ג, 2013
מספר השאלון: 133,001106

ת נ ך

יחידת הלימוד השלישית

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון — (20×3) — 60 נקודות
פרק שני — (20×2) — 40 נקודות
סה"כ — 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום.
מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.
(2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים המצולמים מן התנ"ך בא השם המפורש בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (60 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על שלוש מהשאלות 1-4.

בכל שאלה שבחרת, ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

(לכל סעיף — 10 נקודות; סה"כ לכל שאלה — 20 נקודות)

1. קרא בראשית, כ'.

- א וַיִּסַּע מֹשֶׁם אַבְרָהָם
- ב אֶרְצָה הַנֶּגֶב וַיֵּשֶׁב בֵּין-קָדֵשׁ וּבֵין שׁוּר וַיַּגֵּר בְּגֵרָר: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל-שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אַחְתִּי הוּא וַיִּשְׁלַח אַבְיִמֶלֶךְ מֶלֶךְ גֵּר וַיִּקַּח אֶת-שָׂרָה: וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל-אַבְיִמֶלֶךְ בַּחלוֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הִנֵּךְ מֵת עַל-הָאִשָּׁה אֲשֶׁר-לָקַחְתָּ וְהוּא בָּעֵלְתָּ בָּעַל: וַאֲבִימֶלֶךְ לֹא קָרַב אֵלֶיהָ וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי הֲגֹי גַם-צִדִּיק תַּהְרֹג: הֲלֹא הוּא אָמַר-לִי אַחְתִּי הוּא וְהִיא-גַם-הוּא אָמְרָה אַחִי הוּא וַתִּסְלַבְבִּי וּבִנְקִין כָּפִי עֲשִׂיתִי זֹאת: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים בַּחלוֹם גַּם אֲנֹכִי יָדַעְתִּי כִּי בָתֶּם-לְבַבְךָ עֲשִׂיתָ זֹאת וְאַחֲשֹׁךְ גַּם-אֲנֹכִי אוֹתְךָ מַחְטוֹ-לִי עַל-כֵּן לֹא-נִתְּתִיךָ לְנֶגַע אֵלֶיהָ: ז וְעַתָּה הֵשֶׁב אִשְׁתְּ-הָאִישׁ כִּי-נִבְיָא הוּא וְיִתְּפַלל בְּעֶדְךָ וְחַיָּה וְאִם-אֵינְךָ מְשִׁיב דָּע כִּי-מוֹת תָּמוּת אַתָּה וְכָל-אֲשֶׁר-לָךְ: ח וַיִּשְׁכֵּם אַבְיִמֶלֶךְ בַּבֹּקֶר וַיִּקְרָא לְכָל-עֲבָדָיו וַיִּדְבֵּר אֶת-כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאָזְנֵיהֶם וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים מְאֹד: וַיִּקְרָא אַבְיִמֶלֶךְ לְאַבְרָהָם וַיֹּאמֶר לוֹ מַה-עָשִׂיתָ לָּנוּ וּמַה-חָטָאתִי לָךְ כִּי-הִבַּאתָ עָלַי וְעַל-מִמְלַכְתִּי חֲטָאָה גְדוֹלָה מֵעַשִׂים אֲשֶׁר לֹא-יַעֲשׂוּ עֲשִׂיתָ עִמָּדִי: וַיֹּאמֶר אַבְיִמֶלֶךְ אֶל-אַבְרָהָם מַה רָאִיתָ כִּי עָשִׂיתָ אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם כִּי אָמַרְתִּי רָק אֵין-יְרֵאתָ אֱלֹהִים בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְהִרְגֹנִי עַל-דְּבַר אִשְׁתִּי: וְגַם-אֲמִנָּה אַחְתִּי בַת-אָבִי הוּא אֲךָ לֹא בַת-אָמִי וְתַהֲיִלִּי לָאִשָּׁה: י וַהֲיִי כְאֲשֶׁר הִתְּעוּ אֹתִי אֱלֹהִים מִבֵּית אָבִי וַאֲמַר לָהּ זֶה חֲסֹדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשִׂי עִמָּדִי אֵל כָּל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר נִבְּוא שְׁמָה אֲמַר-לִי אַחִי הוּא: וַיִּקַּח אַבְיִמֶלֶךְ צֹאן וּבָקָר וְעֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת

טו וַיִּתֵּן לְאַבְרָהָם וַיֵּשֶׁב לוֹ אֶת שְׂרָה אִשְׁתּוֹ: וַיֹּאמֶר אַבְיִמֶלֶךְ
טז הִנֵּה אֲרֻצֵּי לְפָנֶיךָ בְּטוֹב בְּעֵינֶיךָ שָׁב: וּלְשָׂרָה אָמַר הִנֵּה נָתַתִּי
אֵלַי פָּסֶף לְאַחֶיךָ הִנֵּה הוּא־לָךְ כְּסוּת עֵינַיִם לְכָל אִשָּׁר אֶתָּךְ
יז וְאַתָּה כָּל וְנִכְחַת: וַיִּתְּפֹל אַבְרָהָם אֶל־הָאֱלֹהִים וַיִּרְפָּא אֱלֹהִים
יח אֶת־אַבְיִמֶלֶךְ וְאֶת־אִשְׁתּוֹ וְאִמְהָתָיו וַיֵּלְדוּ: כִּי־עָצָר עָצָר
ה' בְּעַד כָּל־רָחֶם לְבֵית אַבְיִמֶלֶךְ עַל־דְּבַר שְׂרָה אִשְׁתּוֹ
אַבְרָהָם:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. (1) קרא פסוקים 3-7, 14 בקטע שלפניך.

מהי מטרת החלום? האם הושגה? הוכח את דבריך. (6 נקודות)

(2) קרא פסוק 11 בקטע שלפניך.

על פי הסיפור, האם לדעתך החשש של אברהם בנוגע לאנשי גרר היה מוצדק?

נמק את דבריך.

(4 נקודות)

ב. על אברהם נאמר כי היה נביא (פסוק 7). קרא את המדרש שלפניך.

" וַיֵּבֶא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ בַּחלוֹם הַלֵּילָה... מֵה בֵּין נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל לְנְבִיאֵי אוֹמוֹת הָעוֹלָם... וְרַבּוֹתֵנוֹ אָמְרוּ: [מִשָּׁל] לְמֶלֶךְ שֶׁהִיא לוֹ אִשָּׁה וּפִילִגְשׁ, כִּשְׁהוּא הוֹלֵךְ אֶצֶל אִשְׁתּוֹ הוּא הוֹלֵךְ בַּפְּרֵה־סִיא (=בְּאוֹפֶן גָּלוּי), וְכִשְׁהוּא הוֹלֵךְ אֶצֶל שִׁפְחָתוֹ (=פִּילִגְשׁוֹ) הוֹלֵךְ בְּמִטְמוּנוֹת (=בְּסִתְרָה), כִּךְ אֵין הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִגְלָה עַל אוֹמוֹת הָעוֹלָם אֲלֵא בַּלֵּילָה".

(מדרש רבה, וירא, נ"ב, ה')

(1) קרא פסוק 3 בקטע שלפניך.

מה בפסוק זה עורר את השאלה המועלית במדרש? הסבר. (5 נקודות)

(2) הסבר כיצד המדרש מדגיש את המעמד של אברהם לעומת המעמד של אבימלך.

(5 נקודות)

ג. קרא פסוקים 5-6 בקטע שלפניך.

בפסוק 5 אבימלך מבהיר את כוונת מעשהו באמצעות שני צירופי מילים, ובפסוק 6 ה' מזכיר רק אחד מצירופי המילים האלה.

(1) איזה מצירופי המילים החסיר ה'?(4 נקודות)

(2) ה' מבהיר בדבריו מדוע לא נגע אבימלך בשרה.

כיצד הבהרה זו יכולה להסביר את השמטת צירוף המילים שצינת בסעיף (1)?

(6 נקודות)

2. קרא בראשית, ל"ז, 11-1.

א וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: אֵלֶּה וְתִלְדוֹת
 ב יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן־שִׁבְעַתְּשָׁנָה הָיָה רָעָה אֶת־אָחִיו בְּצֹאן
 וְהוּא נָעַר אֶת־בְּנֵי בְלָהָה וְאֶת־בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי אָבִיו וַיָּבֹא
 ג יוֹסֵף אֶת־דְּבָתָם רָעָה אֶל־אֲבִיהֶם: וַיִּשְׂרָאֵל אֶהָב אֶת־יוֹסֵף
 ד מִכָּל־בָּנָיו כִּי־בֶן־זִקְנָה הוּא לוֹ וַעֲשָׂה לוֹ כְּתֻנֹּת פָּסִים: וַיֵּרָאוּ
 אָחִיו כִּי־אֵתוֹ אֶהָב אֲבִיהֶם מִכָּל־אָחִיו וַיִּשְׁנָאוּ אֹתוֹ וְלֹא
 ה יָכִילוּ דַּבָּר לְשָׁלֹם: וַיַּחֲלֵם יוֹסֵף חֲלוֹם וַיַּגִּד לְאָחִיו וַיּוֹסְפוּ
 ו עוד שְׁנָא אֹתוֹ: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שְׁמַעוּ־נָא הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר
 ז חֲלַמְתִּי: וְהִנֵּה אֲנִי חֲנוּ מֵאֲלֹמִים אֲלֹמִים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהִנֵּה
 קָמָה אֲלֹמָתִי וְגַם־נִצְבָה וְהִנֵּה תִסְפִּינָה אֲלֹמֹתֵיכֶם וְתִשְׁתַּחֲוּוּ
 ח לְאֲלֹמָתִי: וַיֹּאמְרוּ לוֹ אָחִיו הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ אִם־מִשּׁוֹל
 ט תִּמְשָׁל בָּנוּ וַיּוֹסְפוּ עוֹד שְׁנָא אֹתוֹ עַל־חֲלֹמֹתָיו וְעַל־דְּבָרָיו:
 י וַיַּחֲלֵם עוֹד חֲלוֹם אַחֵר וַיִּסְפֹּר אֹתוֹ לְאָחִיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה חֲלֹמֹתִי
 חֲלוֹם עוֹד וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עֶשֶׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוּוּם
 י לִי: וַיִּסְפֹּר אֶל־אָבִיו וְאֶל־אָחִיו וַיַּגֵּד־בוֹ אָבִיו וַיֹּאמֶר לוֹ מֶה
 הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חֲלַמְתָּ הִבּוֹא נִבּוֹא אֲנִי וְאַמְךָ וְאָחִיךָ
 יא לְהִשְׁתַּחֲוֹת לָךְ אֶרְצָה: וַיִּקְנֹאוּ־בוֹ אָחִיו וְאָבִיו שָׁמַר אֶת־
 הַדְּבָר:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. (1) קרא פסוקים 2-8 בקטע שלפניך.

כיצד החלום הראשון של יוסף מבטא את היחסים בינו לבין משפחתו במציאות?

פרט את דבריך, ובסס אותם על הכתוב. (5 נקודות)

(2) הבא שתי הוכחות שבחלום השני (פסוק 9) מעמדו של יוסף בעיני עצמו רם יותר

ממעמדו בחלום הראשון (פסוק 7). (5 נקודות)

ב. (1) קרא גם **בראשית**, כ"ח, 10-16.

ציין הבדל עקרוני אחד בין החלום הנזכר בקטע זה ובין חלומות יוסף בקטע שלפניך.

בסס את דבריך על הכתוב.

(5 נקודות)

(2) בספר חלומות אכדי כתוב: "אם [בחלומי] הוא יורד לשאול, ימיו יהיו ארוכים. אם [בחלומי]

הוא הולך לארץ 'שאינ ממונה שיבה', ימיו יהיו ארוכים".

(מתוך: נ' שופק, "עיון מחודש בחלומות השרים ופרעה בסיפור יוסף")

האם תגובת האחים ותגובת האב על חלומות יוסף בקטע שלפניך עולה בקנה אחד עם

דרך פתרון החלומות שמציע ספר החלומות האכדי? נמק את דבריך. (5 נקודות)

ג. קרא פסוק 10 בקטע שלפניך ואת שני הפירושים שלפניך.

רד"ק: אני ואמך - כשם שאי אפשר לאמך שכבר מתה, כשם שבטל החלום בזה, כך בטל

כולו.

ראב"ע: אני ואמך - על בלהה שפחת אמו שגידלה אותו.

לדעת מי מן הפרשנים האלה יעקב סבור שהחלום של יוסף אינו חלום אמת? נמק את דבריך.

3. קרא בראשית, מ', 8-23.

ח וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו חֲלוּם
חֲלֹמָנוּ וּפְתָר אֵין אֹתוֹ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יוֹסֵף הֲלוֹא לֵאלֹהִים
ט פְּתָרָנִים סָפְרוּ-נָא לִי: וַיֹּסֶפֶר שְׂרֵה-מִשְׁקִים אֶת-חֲלֹמֹ לְיוֹסֵף
י וַיֹּאמֶר לוֹ בְּחֻלּוֹמִי וְהִנֵּה-גֹפֶן לִפְנֵי: וּבְגֹפֶן שְׁלֹשָׁה שָׂרִיגִם
יא וְהוּא כְּפִרְחַת עֲלֵתָה נִצָּחָה הִבְשִׁילוּ אֲשָׁפְלִתֶיהָ עֲנָבִים: וְכֹס
יב פְּרָעָה בִידֵי וְאָקַח אֶת-הָעֲנָבִים וַאֲשַׁחַט אֹתָם אֶל-כּוֹס פְּרָעָה
יג וְאָתַן אֶת-הַכּוֹס עַל-כַּף פְּרָעָה: וַיֹּאמֶר לוֹ יוֹסֵף זֶה פְּתָרֹנִי
יד שְׁלֹשֶׁת הַשָּׂרִיגִם שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם: בְּעוֹד וְשְׁלֹשֶׁת יָמִים יִשָּׂא
יז פְּרָעָה אֶת-רֹאשׁוֹ וְהִשְׁיבֶךָ עַל-כֶּנֶךָ וְנָתַתָּ כּוֹס-פְּרָעָה בְּיָדוֹ
יח כַּמִּשְׁפָּט הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיִיתָ מִשְׁקָהוּ: כִּי אִם-זָכַרְתָּנִי אֲתָךְ
יט כַּאֲשֶׁר יִיטֵב לָךְ וְעָשִׂיתָ-נָא עֲמֹדֵי חֶסֶד וְהִזְכַּרְתָּנִי אֶל-פְּרָעָה
כ וְהִוצֵאתָנִי מִן-הַבֵּית הַזֶּה: כִּי-גִנַּב גִּנְבָתִי מֵאֶרֶץ הָעֵבְרִים
כא וְגַם-פֹּה לֹא-עָשִׂיתִי מְאוּמָה כִּי-שָׂמוּ אֹתִי בַבּוֹר: וַיֵּרָא שְׂרֵה-
כב הָאִפִּים כִּי טוֹב פְּתָר וַיֹּאמֶר אֶל-יוֹסֵף אֵף-אַנִּי בְּחֻלּוֹמִי וְהִנֵּה
כג שְׁלֹשָׁה סִלֵּי חֲרִי עַל-רֹאשִׁי: וּבִסָּל הָעֲלִיזוֹן מִכָּל מֵאֲכָל פְּרָעָה
כד מַעֲשָׂה אִפֹּה וְהָעוֹף אֲכַל אֹתָם מִן-הַסָּל מֵעַל רֹאשִׁי: וַיַּעַן
כה יוֹסֵף וַיֹּאמֶר זֶה פְּתָרֹנִי שְׁלֹשֶׁת הַסָּלִים שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם:
כו בְּעוֹד וְשְׁלֹשֶׁת יָמִים יִשָּׂא פְרָעָה אֶת-רֹאשׁוֹ מֵעֲלִיךָ וְתִלָּה
כז אוֹתָךְ עַל-עֵץ וְאֲכַל הָעוֹף אֶת-בְּשָׂרְךָ מֵעֲלִיךָ: וַיְהִי וּבְיוֹם
כח הַשְּׁלִישִׁי יוֹם הַלְדַּת אֶת-פְּרָעָה וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּה לְכָל-עַבְדָּיו
כט וַיִּשָּׂא אֶת-רֹאשׁוֹ שֶׁר הַמִּשְׁקִים וְאֶת-רֹאשׁ שֶׁר הָאִפִּים בְּתוֹךְ
ל עַבְדָּיו: וַיָּשָׁב אֶת-שֶׁר הַמִּשְׁקִים עַל-מִשְׁקָהוּ וַיִּתֵּן הַכּוֹס עַל-
לא כַּף פְּרָעָה: וְאֵת שֶׁר הָאִפִּים תִּלָּה כַּאֲשֶׁר פְּתָר לָהֶם יוֹסֵף:
לב וְלֹא-זָכַר שְׂרֵה-מִשְׁקִים אֶת-יוֹסֵף וַיִּשְׁכַּחְהוּ:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. (1) קרא פסוקים 9-11, 16-17 בקטע שלפניך.

על פי פסוקים אלה, הסבר מדוע חשב שר האופים שפתרון חלומו יהיה דומה לפתרון החלום של שר המשקים. (5 נקודות)

(2) בפסוקים 13, 19 בקטע שלפניך נזכר הביטוי "ישא פרעה את ראשך".

כיצד השימוש בביטוי זה מדגיש את ההבדל בפתרון של כל חלום? (5 נקודות)

ב. (1) קרא פסוקים 14-15 בקטע שלפניך.

הסבר מה ביקש יוסף משר המשקים. (3 נקודות)

(2) קרא גם **בראשית**, מ"א, 9.

יש הטוענים ששר המשקים בדבריו בפסוק זה מתייחס למסופר **בבראשית**, מ', 3-1, ויש הטוענים שהוא מתייחס למסופר בפסוק 23 בקטע שלפניך.

הסבר מהו החטא של שר המשקים, על פי **כל אחת** מן הטענות. (7 נקודות)

ג. "ויאמר אליהם יוסף הלוא לאלהים פתרנים ספרו נא לי" (פסוק 8).

(1) מהי הסתירה לכאורה בין החלק הראשון בדברי יוסף בפסוק זה ובין החלק השני בדבריו?

(5 נקודות)

(2) קרא גם את התרגום לעברית של **דניאל**, ב', 8-9, 17-20, 23.

ח עוֹנָה הַמֶּלֶךְ וְאוֹמֵר [לְחַכְמֵי בָבֶל]: אֲכֹן יוֹדַע אֲנִי כִּי זְמַן אֲתֵם
ט קוֹנִים, מִפְּנֵי שְׂרָאִיתֶם שֶׁהַחֹלֶט מִמֶּנִּי הַדָּבָר: כִּי אִם לֹא תוֹדִיעוּנִי אֶת הַחֹלֶם,
מִשְׁפָּטְכֶם אֶחָד הוּא; וְדָבָר כָּזֶב וְנִשְׁחַת הַתְּכוּנֹתֶם לֵאמֹר לְפָנַי, עַד שֶׁהִזְמִן
יחֲלֹף: [...]

יז אֲזִי הֵלֶךְ דְּנִיאל
יח לְבֵיתוֹ – וְלַחֲנֻנְיָה, מִיִּשְׂאֵל וְעִזְרָיָה חֲבֵרָיו הוֹדִיעַ אֶת הַדָּבָר: לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים
מִלִּפְנֵי אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם עַל רֹזְזָה, שֶׁלֹּא יֵאָבִידוּ אֶת דְּנִיאל וְחֲבֵרָיו עִם שְׂאֵר
יט חַכְמֵי בָבֶל: אֲזִי נִגְלָה הָרֹז לְדְנִיאל בְּמִרְאֵת הַלַּיְלָה; אֲזִי בִרְךָ דְּנִיאל אֶת אֱלֹהֵי
כ הַשָּׁמַיִם: עוֹנָה דְנִיאל וְאוֹמֵר: יְהִי שֵׁם אֱלֹהִים מְבָרָךְ מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם,
כג אֲשֶׁר הַחֲכָמָה וְהַגְבוּרָה שְׁלוֹ הִיא: [...] לָהּ, אֱלֹהֵי
אֲבוֹתַי, מוֹדָה וּמִשְׁבַּח אֲנִי, עַל שֶׁנִּתְּתָה לִי חֲכָמָה וְגְבוּרָה, וְעַתָּה הוֹדַעְתָּנִי אֶת
אֲשֶׁר בִּקְשָׁנוּ מִמֶּךָ: כִּי דָבָר הַמֶּלֶךְ הוֹדַעְתָּנוּ:

כיצד דברי דניאל בקטע זה עשויים ליישב את הסתירה שעליה כתבת בסעיף (1)?

(5 נקודות)

א אחר הדברים האלה היה דבר-ה' אל-אברם במחזה לאמר אל-תירא אברם אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד: ויאמר אברם אדני ה' מה-תתן-לי ואנכי הולך עירי ובן-משק ביתי הוא דמשק אלעזר: ויאמר אברם הן לי לא נתתה זרע והנה בן-ביתי יורש אותי: והנה דבר-ה' אליו לאמר לא יירשך זה כי-אם אשר יצא ממעיך הוא יירשך: ויוצא אתו החוצה ויאמר הבט-נא השמימה וספר הכוכבים אם-תוכל לספור אתם ויאמר לו כה יהיה זרעך: והאמן ב'ה' ויחשבה לו צדקה: ויאמר אליו אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים לתת לך את-הארץ הזאת לרשתה: ויאמר אדני ה' במה אדע כי אירשנה: ויאמר אליו קחה לי עגלה משלשת ועז משלשת ואיל משלש ותד וגוזל: ויקח-לו את-כל-אלה ויבחר אתם בתוך ויתן איש-בתו לקנאת רעהו ואת-הצפד לא בחר: וירד העיט על-הפגרים וישב אתם אברם: והי השמש לבוא ותרדמה נפלה על-אברם והנה אימה חשכה גדלה נפלת עליו: ויאמר לאברם ידע תדע כי-גר ויהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה: וגם את-הגוי אשר יעבדו הן אנכי ואחרי-כן יצאו ברכש גדול: ואתה תבוא אל-אבתיך בשלום תקבר בשיבה טובה: ודור רביעי ישובו הנה כי לא-שלם עון האמרי עד-הנה: והי השמש באה ועלטה היה והנה תנור עשן ולפיד אש אשר עבר בין הגזרים האלה:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. קרא פסוקים 1-4 בקטע שלפניך.

(1) "שכרך הרבה מאד" (פסוק 1).

מדוע אברם מסתייג מהבטחה זו של ה' בנוגע למתן שכר? (5 נקודות)

(2) כיצד ה' מבטל את ההסתייגות של אברם בנוגע לשכרו? (5 נקודות)

ב. (1) יש הטוענים שבברית בין הבתרים התגלה אלוהים לאברם בחלום.

בסס טענה זו על ראיה אחת מן הקטע, והסבר את הראיה. (4 נקודות)

(2) קרא גם **זכריה**, י', 2.

האם הטענה המובאת בסעיף (1) עולה בקנה אחד עם דברי זכריה בפסוק זה?

נמק את דבריך. (6 נקודות)

ג. בטקסטים שעוסקים בבריתות שנערכו במזרח הקדום נזכר ביתור של בעלי חיים.

קרא את הקטע שלפניך מהחוזה הארמי מספירה, שנחתם בין המלך בר גאיה למלך מתעאל:

"כאשר ייגזר העגל הזה, כך ייגזרו מתעאל ושריו".

(1) לפי הכתוב בחוזה הארמי מספירה, מהי המטרה של ביתור העגל? (5 נקודות)

(2) בפסוק 17 בקטע שלפניך מתואר מעבר בין בתרים.

מה מלמדת העובדה שרק האל עבר בין הבתרים על אופי הברית בקטע שלפניך?

(5 נקודות)

פרק שני (40 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על שתיים מהשאלות 5-7 (לכל שאלה – 20 נקודות).

5. קרא דברים, י"ג, 2-6.

ב כִּי־יָקוּם בְּקִרְבְּךָ נָבִיא אוֹ חֹלֶם חִלּוֹם וְנָתַן אֵלֶיךָ אוֹת אוֹ מוֹפֵת: וּבָא הָאוֹת וְהַמוֹפֵת אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֵלֶיךָ לֵאמֹר נִלְכָּה
ד אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּם וְנַעֲבֹדֵם: לֹא תִשְׁמָע
ה אֶל־דִּבְרֵי הַנָּבִיא הַהוּא אוֹ אֶל־חֹלֶם הַחִלּוֹם הַהוּא כִּי מְנַסֶּה
ו ה' אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם לְדַעַת הִישָׁכֶם אֲהַבִּים אֶת־ה'
ז אֱלֹהֵיכֶם בְּכָל־לִבְכֶּם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: אַחֲרֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם
ח תֵּלַכּוּ וְאֹתוֹ תִירָאוּ וְאֶת־מִצְוֹתָיו תִּשְׁמְרוּ וּבְקִלּוֹ תִשְׁמָעוּ וְאֹתוֹ
ט תַּעֲבֹדוּ וְבוֹ תִדְבָּקוּ: וְהַנָּבִיא הַהוּא אוֹ חֹלֶם הַחִלּוֹם הַהוּא
י וּמָתָה כִּי דִבֶּר־סֵרֶה עַל־ה' אֱלֹהֵיכֶם הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ
יא מִצְרַיִם וְהִפְדֶּךָ מִבֵּית עַבָדִים לְהַדִּיחְךָ מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוְּךָ ה'
יב אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בָּהּ וּבַעֲרֹת הָרַע מִקִּרְבְּךָ:

א. קרא גם ירמיה, כ"ג, 25-28.

בכל אחד מן הקטעים האלה מוצג קריטריון לזיהוי נביא שקר.

(1) הסבר מהו הקריטריון בכל קטע. (6 נקודות)

(2) איזה מן הקריטריונים מובהק יותר, לדעתך? נמק. (4 נקודות)

ב. קרא פסוקים 3-5 בקטע שלפניך.

על פי פסוק 4 היה אפשר להניח כי הנביא או חולם החלום פועל מטעם ה'.

הסבר טענה זו, ובסס אותה על הכתוב. (10 נקודות)

6. קרא ישעיה, כ"ט, 7-8.

ז וְהָיָה בְּחִלּוֹם חִזּוֹן
ח לַיְלָה הַמּוֹן כָּל־הַגּוֹיִם הַצָּבָאִים עַל־אֲרִיאֵל וְכָל־צָבִיָּה
ט וּמִצְדָּתָהּ וְהַמִּצְיָקִים לָהּ: וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יַחֲלֹם הָרָעִב וְהִנֵּה אוֹכֵל
י וְהַקִּיץ וְרָקָה נִפְשׁוֹ וְכַאֲשֶׁר יַחֲלֹם הַצָּמָא וְהִנֵּה שָׂתָה וְהַקִּיץ
יא וְהִנֵּה עָרִץ וְנִפְשׁוֹ שׂוֹמְקָה כֵּן יִהְיֶה הַמּוֹן כָּל־הַגּוֹיִם הַצָּבָאִים
יב עַל־הָר צִיּוֹן:

א. לפי פסוק 8 בקטע שלפניך, הסבר מהו הקשר בין החלום למציאות, לדברי הנביא.

(10 נקודות)

ב. על רקע הנסיבות המתוארות בפסוק 7, מהו המסר בדברי הנביא בפסוק 8? (10 נקודות)

/המשך בעמוד 11/

7. קרא שיר השירים, ה', 2-8.

אני
 ב
 יִשְׁנָה וְלִבִּי עַד קוֹל וְדוֹדִי דוֹפֵק פֶּתַח־לִי אֲחֹתִי רַעִיתִי וְזִנְתִּי
 ג
 תַּמְתִּי שְׂרָאִשִׁי נִמְלֵא־טָל קוֹצוֹתִי רִסְיִי לִילָה: פֶּשֶׁטְתִּי אֶת־
 פֶּתְנִתִּי אֵיכָכָה אֶלְבֹּשְׁנָה רַחֲצֵתִי אֶת־דִּגְלִי אֵיכָכָה אֶטְנַפֵּם:
 ד
 דוֹדִי שְׁלַח יָדוֹ מִן־הַחֹזֶר וּמַעֵי הָמוּ עָלָיו: קִמְתִּי אֲנִי לַפֶּתַח
 לְדוֹדִי וְיָדִי נִטְפּוֹ־מֹזֶר וְאַצְבָּעֹתַי מֹזֶר עַבְרָא עַל כַּפּוֹת הַמִּנְעוּל:
 ו
 פֶּתַחְתִּי אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי חִמַּק עַבְרָא נִפְשִׁי יֵצֵאָה בְּדַבְרוֹ
 ז
 בְּקִשְׁתִּיהוּ וְלֹא מִצְאֵתִיהוּ קִדְאֵתִיו וְלֹא עֲנִנִי: מִצְאֵנִי
 הַשְּׂמֵרִים הַסְּבָבִים בְּעִיר הַכּוֹנֵי פִצְעוֹנִי נִשְׂאוּ אֶת־דִּידִי מֵעָלַי
 ח
 שְׂמֵרֵי הַחֲמוֹת: הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם אֲסִתְּמָצְאוּ
 אֶת־דוֹדִי מִה־תִּגִּידוּ לוֹ שְׂחוֹלֶת אֶהְבֶּה אֲנִי:

א. (1) יש הטוענים שפסוקים אלה מתארים חלום שחלמה הנערה.

הבא מפסוקים אלה שתי הוכחות העשויות לתמוך בטענה שמדובר בחלום ולא במציאות, והסבר כל הוכחה. (8 נקודות)

(2) הבא מפסוקים אלה שתי דוגמאות המבטאות את הגעגועים של הנערה לדודה, והסבר אותן. (6 נקודות)

ב. לעתים אף שאדם כִּמְהָ, הוא חושש לממש את כמיהתו.

כיצד באה לידי ביטוי בקטע שלפניך תכונה אנושית זאת? בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
 אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך